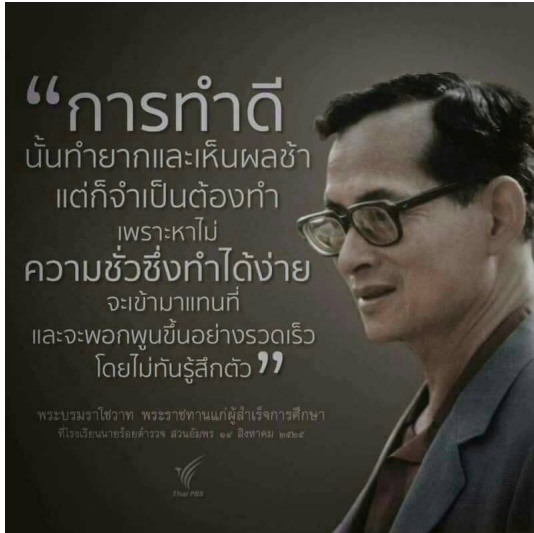

บทเทศนาโดยท่านพระคุณเจ้า หลวงพ่อ ดาบส สุมนฺโน

เรื่องทุกข์ของความยึดถือ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทฺธัสสะ ๓ จบ

จะกล่าวถึงเรื่องของทุกข์ก็คือความยึดถือ เมื่อมีการยึดถือก็ย่อมจะมีความทุกข์ ถ้าไม่มีการยึดถือ ความทุกข์ก็ไม่มี

การปฏิบัติธรรมก็เพื่อจะทำลายความยึดถือให้หมดไป ความยึดถือเป็นตัวกิเลส เรียกว่าอุปาทาน อุปาทานเป็นรากเหง้าและเป็นต้นเหตุของความทุกข์ทั้งหลาย อุปาทานคือความยึดถือ ความยึดถืออะไร พุดถึงความยึดถือคืออะไร ยึดถือที่ถูกก็มี ยึดถือทางที่ผิดก็มี มันก็มีความยึดถือมากมาย ในโลกนี้

อะไรก็เป็นสิ่งที่ยึดถือไปหมด

ที่เราเรียกว่า อุปาทานขันธห้า คือโดยย่อการเข้าไปยึดถือในขันธห้า ก็เป็นทุกข์ ขันธห้าคือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ

รูปคือสิ่งที่เห็นได้ด้วยตา หรือสัมผัสได้ด้วยความรู้สึก เวทนา คือ สังขารวิญญาณ สัมผัส ยากก็เป็นนามธรรม คือไม่มีรูปร่าง เป็นนามธรรม ไม่มีรูปร่างลักษณะที่แสดงออกมาเหมือนกับรูป จึงเรียกว่า นาม นามแปลว่ามีแต่ชื่อ แต่นามก็มีอยู่คือมี ถ้าจะเรียกง่ายๆ ภายกับใจ ใจคือเป็นฝ่ายที่อยู่ในกายนี้ สำหรับความรู้สึกในอารมณ์ต่างๆ รู้ดี รู้ชั่ว รู้จด รู้จำ รู้...รู้คิด รู้โง่ รู้ฉลาด รู้ถูก รู้ผิด ตลอดจนมี รู้สึกในทุกข์ รู้สึกในสุข รู้ความยินดี รู้ความไม่ยินดี นี่ก็มีอยู่ในรูปธรรม สัตว์ทั้งหลายย่อมจะยึดถือ ในสิ่งทั้งหลายทั้งปวง ทั้งภายนอก และภายใน ด้วยความยึดถืออันนี้แหละ มันเป็นเรื่องของความทุกข์ทั้งนั้น เป็นต้นเหตุของความทุกข์ ก็การปฏิบัติธรรมเท่านั้นแหละ จัดเป็นเป็นเครื่องทำให้ดับไปจากความทุกข์ได้

เพราะการปฏิบัติธรรมนั้น เป็นการที่ปฏิบัติเพื่อดับเสียซึ่งอุปาทาน ยึดมั่น ถือมั่น ในรูป ในนาม ในตัว ในตน ในความเป็นของเรา ในความเป็นของเขา ถ้ามีเรามีเขามีตัวมีตน อันเป็นที่เข้าไปยึดถือแล้ว อันนี้ก็แสดงว่าย่อมเป็นต้นเหตุของความทุกข์ ยกตัวอย่าง เขามานินทาเราเท่านั้นเอง

เพียงแต่เขามานินทาเราเมื่อได้นินทาคำนินทาเข้าหูเรา ก็เกิดความไม่พอใจ เหตุที่เกิดความ โกรธขึ้นมา นี่ก็คือความยึดถือ เพียงแต่เขานินทาเท่านั้นเองก็ไม่พอใจแล้ว เมื่อไม่พอใจ ก็เป็นเหตุให้กระทบกัน คือการแตกแยกกัน การเป็นเขา การเป็นเรา ไม่พอใจก็อยากให้อับหายไปเสีย ที่ชอบใจก็อยากจะถนอมเอาไว้ อย่างอื่นอีกเป็นอนันตประการ คนเราย่อมอาศัยกิเลส ยึดถือนี้เอง เป็นต้นเหตุของความทุกข์ทั้งหลาย เป็นเหตุให้ถือเรา ถือเขา ถือมีง ถือกู ถือดี ถือชั่ว ก็จะมีความสุขแต่ที่ไหน

การอยู่ด้วยกันหรือการร่วมกันอยู่ มันก็จะต้องอาศัยการปฏิบัติธรรม โดยย่อๆ หรือโดยขั้นแรกๆ ก็คือ ศีล ๕ ธรรม ๔ ศีล ๕ ธรรม ๔ ก็ย่อมจะมีความสุขได้ การอยู่นี้ก็มีแต่ความสุข

ฉะนั้นในหลวงพระเจ้าแผ่นดินของเรา ท่านเป็นห่วงพวกเรา พลิกนิกทั้งหลาย ท่านหวังให้พวกเราทั้งหลาย จงเป็นผู้ชนะอย่างเดียว ท่านให้อาวุธพวกเรา จงชนะอย่างเดียว คือชนะไม่ต้องแพ้ แต่ถ้าจะเอาแพ้ เอาชนะกัน มันก็ต้องมีแพ้ มีชนะก็ต้องถึงความหายนะ ยิ่งใหญ่ทีเดียว แม้ประเทศของเราจะไม่เป็นไท ถ้าคนเราฆ่าตัวจะฆ่าเอาแพ้ เอาชนะกัน เอาแพ้เอาชนะกันมันเป็นกิเลส ถือตัว ถือตน ถือเรา ถือเขา ถือดี ถือชั่ว ถือผิด ถือถูก มัวแต่ถกเถียงกัน เอามาแก่งแย่งกัน เอามาต่อสู้กัน เอาชัยชนะอย่างนั้นมันก็ย่อมมีฝ่ายหนึ่ง ก็ย่อมเป็นฝ่ายชนะอีกฝ่าย ก็ย่อมเป็นฝ่ายแพ้ เมื่อแพ้แล้วก็ยอมชนะ ชนะแล้วก็ยอมแพ้ ท่านบอกว่าการแพ้แล้วก็ชนะ ชนะแล้วพินิจไม่ตี ต้องเอาชนะอย่างเดียว การเอาชนะอย่างเดียว การสมัคร์ สมานสามัคคีกัน การสมัคร์สมานสามัคคีกัน มีอะไรปรึกษาหารือกัน พุดกัน ประรองตองกัน ปรึกษาหารือกัน พิจารณาให้มีเหตุผล อันใดดีก็รักษานั้นไว้ อันใดไม่ดีหรือนำมาซึ่งความเสื่อม ก็ละทิ้งอันนั้นไม่เสีย มีความสามัคคีกันแล้วก็จะไม่มีวันแพ้ ท่านว่าอย่างนั้น

ท่านผู้ฟังทั้งหลาย ไม่มีวันแพ้ก็คือ อาศัยการปฏิบัติธรรมนั่นเอง จะลดทิฐิมานะ ลดการแก่งแย่งกัน ลดการแข่งดี ลดการแข่งดีแข่งเด่นกัน เอาแพ้เอาชนะกัน อันนี้ไม่ดีไม่มีความสุข ในพรตไหน ในสังคมไหน ในบ้านใด ในตำบลใด ในเรือนใด ตลอดจนตัวอารามใด ถ้ามีการแก่งแย่งกัน ในที่นั้นก็ย่อมไม่มีความสุข หากสันติสุขไม่ได้ การอยู่ร่วมกันจะต้องอาศัยหลักธรรมปฏิบัติ คือการลดละมานะทิฐิไม่ถือตัว พยายามทำลายทิฐิมานะ ถือเนื้อ ถือตัว ถือดี ถือชั่ว ให้ออกไปให้หมด มันก็จะรู้จักธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะถึงความสุขอันแท้จริง แม้สัตว์เดรัจฉาน ซึ่งไม่เขม่นุชย์ เขาก็ยังรู้จักปฏิบัติธรรม ดังเรื่องนกพระโพธิสัตว์กับช้างกับลิง นั่นคือนกกระหา คือพระพุทเจ้าของเราในกาลครั้งนั้นก็เกิดเป็นนกกระหา พระโพธิสัตว์ของเรา อาศัยต้นไม้หนึ่ง มีกิ่งใบงาม ก็เป็นที่อาศัยร่มเย็นเป็นสุข ก็ยังมีสัตว์อีก ๒ ท่าน คือลิง กับช้าง ก็อาศัยต้นไม้ต้นเดียวกัน

ก็สัตว์ทั้ง ๓ ก็อาศัยร่มเงาอันเดียวกันคือต้นไทร แต่สัตว์ทั้ง ๓ เหล่านั้นก็ยังไม่พร้อมที่จะปฏิบัติธรรม ขึ้นแรกการอยู่ด้วยกัน มันก็เป็นสิ่งที่ไม่สันติสุข คือข้างเถົว่าตัวโต ตัวใหญ่กว่าเขา อาศัยต้นไทรนี้ สำคัญว่าตัวมีกำลัง มีแรงมาก แม้จะฆ่าเสียซึ่งนกกระทาก็ดี ลิงก็ดี ย่อมจะทำได้ หรือจะทำลายเสียซึ่งต้นไทรใหญ่ ก็ย่อมจะทำได้ ส่วนลิงก็สำคัญว่าตัวเป็นคนเฉลียวฉลาดว่องไว อาจจะทำอะไรได้สำเร็จ ตามความปรารถนาของตน ด้วยสติปัญญา ความเฉลียวฉลาดหลักแหลมของตน ของตน ส่วนนกกระทา นกกระทาถึงแม้ไม่มีกำลังมาก แต่ก็มีสติปัญญาพอจะรู้ได้ว่า อันใดเป็นศีล อันใดเป็นธรรม อันใดเป็นทางนำมาซึ่งทุกข์ อันใดเป็นทางนำมาซึ่งสุข รู้เหตุ รู้ผล รู้ต้น รู้ปลาย

ก็เมื่อที่แรกอยู่กันไม่รู้เหนือ รู้ใต้ ไม่รู้อก ไม่รู้ใจซึ่งกันและกัน ต่างก็ถือดีซึ่งกันและกัน แต่ส่วนนกกระทานั้นผู้มีปัญญาในทางธรรม พิจารณาว่าการที่เรายู่ร่วมต้นไทรเดียวกันนี้ เราไม่มีความเคารพกัน มันนำมาซึ่งความทุกข์ นำมาซึ่งความทุกข์โดยอย่างเดียว แล้วเรายู่ด้วยกัน จะเอาความสุขที่ไหนมา ไม่พบความสุขอันแท้จริง ต่างคนต่างเอาใจตนว่า นกกระทาจึงพูดขึ้นว่า เรายู่ด้วยกัน เราควรจะนับถือซึ่งกันและกัน เราควรจะอาศัยธรรม เราควรจะปฏิบัติธรรม ข้างและลิงก็พูดว่า นี่นกกระทา ที่ทำนพูดอย่างนั้น ก็ดูเป็นการพูดที่ตืออยู่ เราควรจะปรึกษาหารือกัน ควรมีความเคารพกัน มีการปฏิบัติธรรม เราควรจะเป็นผู้ใหญ่ และก็เป็นผู้รอง ตามหลักของผู้น้อยแล้วเราปฏิบัติธรรม เราก็จะมีความสุขทั้ง ๓ ท่านก็มีความไม่รังเกียจ ในเมื่อนกกระทาพูดขึ้นอย่างนั้น ก็เราจะทำอย่างไรกันเล่า เราจะทำเอาใครเป็นใหญ่ เราจะทำเอาใครเป็นใหญ่ เป็นหัวหน้า ก็มีคำถามขึ้นว่า ถ้าใครเป็นคนรู้เหตุ รู้ผล รู้ต้น รู้ปลาย ผู้นั้นก็เป็นผู้ใหญ่ เป็นหัวหน้า

ท่านผู้ฟังทั้งหลาย ก็คนใดเป็นผู้รู้ต้น รู้ปลาย ควรเป็นหัวหน้าเรา ต้นไทรต้นนี้ท่านเห็นเมื่อไหร่ ข้างก็บอกว่าต้นไทรต้นนี้นั้น สมัยหนึ่งยังไม่เป็นต้นไทรใหญ่นี้ ต้นไทรต้นนี้ สมัยก่อนโน้น เราเคยมากับแม่ของเรา แล้วเราติดตามแม่ของเรามา ต้นไทรต้นนี้ก็ยังน้อยๆแม่ของเราเดินผ่านมายอดไทรต้นนี้ยังจะต้อง(ทอง) ของแม่เราก็หมายความว่า ชั่วคนยืนเท่านั้นเอง

ท่านผู้ฟังทั้งหลาย ที่นี้ก็ลิง นกกระทาถามลิง ท่านลิงท่านละเห็นต้นไทรต้นนี้ตั้งแต่เมื่อไร ลิงก็บอกว่า เราเห็นตั้งแต่ต้น้อยๆกว่านี้ สมัยนั้นเรามากับมารดาของเราต้นไทรต้นนี้ เรายังเอื้อมกินยอดของมันเลย แม่ของเราเก็บเรายังกดยอดกินกันอยู่ ต้นไทรนี้ยังเป็นต้นเตี้ยๆอยู่กับดิน

ท่านผู้ฟังทั้งหลาย ข้างนั้นก็ได้เห็นต้นไทรสูงพอควร เคียงบ่า เคียงหัวมันข้ามได้ เพราะข้างมันตัวใหญ่ ข้ามได้ รอดได้ท้องได้ แต่ลิงนั้นเห็นเมื่อมันเตี้ยๆอยู่กับดิน ก็หมายความว่า ลิงเห็นก่อน เห็นเมื่อเตี้ยๆอยู่ติดกับดิน ข้างเห็นทีหลัง ที่นี้ก็ลิงก็ถามนกกระทาบ้าง นกกระทาบอกว่า ต้นไทรนี้เดิมอยู่ที่โน้น คือเป็นต้นไทรต้นโน้นก่อนที่ตรงโน้น เราเองได้กินลูกต้นไทร แล้วไทรต้นโน้น แล้วเราก็กินมาที่นี้ อูจจะอะไร เราอายุจจะแล้วต้นไทรต้นนี้ก็เกิดจากอุจจจะของเรา พอฝนตกเข้า หน่อไทรแตกออกขึ้นมา เราเห็นตั้งแต่อยู่ที่โน้น ยังไม่อยู่ที่นี้ พวกข้างและลิงก็บอกว่า เห็นต้นไทร ไม่รู้ต้น สายปลายเหตุว่ามันมาจากที่ไหน เป็นอันว่า ได้ความว่า นกกระทานั้นได้รู้ต้นสายปลายเหตุ ของต้นไทรได้ก่อนเพื่อน ส่วนสัตว์ทั้ง ๒ ทั้งลิงกับข้าง ได้เห็นต้นไทรนี้ทีหลัง ก็เรียกว่า ยังไม่รู้ต้น เหงว่าเหตุเป็นมาอย่างไร ความว่านกกระทานั้น เป็นผู้รู้ต้น รู้เหตุ รู้การไกลกว่าเพื่อน รู้มากกว่าเพื่อนด้วย อายุมากกว่าเพื่อนด้วย

ก็เป็นอันว่า ข้างและลิง ก็เลยยกนกกะทาให้เป็นครูบาอาจารย์ เป็นที่เคารพนับถือของตนให้ทำความเคารพ ซึ่งนกกะทา ตั้งแต่นั้นมานกกระทาก็ได้สอนให้เราสามัคคีกัน ให้พวกเรา สามัคคีกัน อย่าผิดกัน ปรึกษาหารือกัน สมัคสมานสามัคคีกัน ใครผิดใครถูก ก็ยอมรับผิด

คือยอมให้อภัยซึ่งกันและกัน และนกกะทาก็สอนให้ปฏิบัติธรรม ๔ รักษาศีล ๕ ข้างและลิงก็รักษา ศีล๕ธรรม ๔ ข้อ

ศีล ๕ คือ ๑ .ปาณาติปาตา เวรมณี จตเวณจากการทำชีวิตสัตว์ให้ตกลงไป ๒. อทินนาทานา เวรมณี จตเวณจากการถือเอาของที่เจ้าของมิได้ให้ ๓. กาเมสุมิฉาจาร เวรมณี จตเวณจากการประพฤติผิดในกาม

๔. มุสาวาทา เวรมณี จตเวณจากการกล่าวเท็จ

๕ . สุราเมรัยมัชฌมาทัฏฐานา เวรมณี จตเวณจากการดื่มสุรา และเมรัย อันเป็นที่ตั้งแห่ง ความประมาท

ธรรม ๔ คือ

๑ .มีความเคารพซึ่งกันและกัน

๒ .มีความอดทน

๓ มีความให้อภัย

๔ .มีความรับผิดชอบ ซึ่งกันและกัน

นี่ชื่อว่า ธรรม ๔ ศีล๕ นกกะทา ข้าง ลิง ก็ปฏิบัติด้วยธรรม ๔ ประการ กับด้วยศีล ๕ ก็อยู่มาด้วยกันเป็นสุขสถาพรจน อวสานแห่งชีวิต

สัตว์ทั้ง ๓ ตายจากโลกนี้ไปแล้ว ก็ไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์ด้วยกัน สุดท้าย สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็ทรงตรัสบอกว่า นกกระหาในกาลครั้งนั้น ก็คือเรา ตาคนนี่เอง เป็นนกกระหา ส่วนลิงก็ได้ท่องเที่ยวไป ก็กลับมาเกิดเป็นพระสารีบุตร นั่นเอง ในชาติปัจจุบันนี้ ส่วนช้าง ในกาลครั้งนั้นนั่น ก็คือพระโมคคัลลานะ ในชาติปัจจุบันนี้เอง

ศรัทธาญาติโยม ท่านผู้ฟังทั้งหลาย นี่ก็คือสัตว์ทั้ง ๓ ก็ปฏิบัติสามัคคีกัน ก็ชื่อว่า สัตว์ทั้ง ๓ เป็นผู้รักษาศิล ๕ และปฏิบัติธรรม ๔ ข้อ รวมกันว่า ธรรม ๙ ข้อ คือ ศิล ๕ ธรรม ๔

ท่านผู้ฟังทั้งหลาย ศิล ๕ คงจะจำกันได้ง่าย แต่ธรรม ๔ ก็ขอแถมอีกทีหนึ่ง ๑-๔

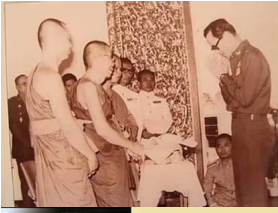
๑. ความอดทน และความให้อภัยกัน ความรู้จักรับผิดชอบ ในสิ่งที่กระทำแล้ว ว่าเป็นผิด ถูกก็รับว่าเป็นถูก ไม่ถือเนื้อ ไม่ถือตัว ไม่ถือดี ไม่ถือชู้วาน ก็อยู่ด้วยกันเป็นสุขสถาพร

ท่านพระคุณเจ้า แสดงถึงเรื่อง ธรรมของสัตว์ทั้ง ๓ หรือผู้ประพฤติธรรม ย่อมอยู่เป็นสุข ส่วนผู้ไม่ประพฤติธรรมก็ไม่เป็นสุข เพราะฉะนั้น ท่านหลวงพ่ोजึงว่าพระเจ้าแผ่นดินของเรา เป็นห่วงพวกเราทั้งหลาย ให้เราทั้งหลายมีความสามัคคีกัน เมื่อฝ่ายที่จะไปแก่งแย่ง เอาแพ้ เอาชนะกัน เมื่อเราชนะ ส่วนเดียว ด้วยการมีแต่ชนะอย่างเดียว จะไม่มีวันแพ้

ก็คืออาศัยการปฏิบัติธรรม ..... ใครผิดใครถูกก็ไม่ถือกัน ปรีกษาหารือกัน การอยู่ร่วมกันในโลกนี้ หรือในวัด ในเมืองเดียวกัน ในประเทศเดียวกัน ก็ย่อมจะมีความสุข ความสถาพร นั้นกาลนาน ท่านพระคุณเจ้าหลวงพ่อดำเทศนามา กล่าวมาถึงเรื่อง การปฏิบัติธรรมเป็นเหตุให้ถึงซึ่งความสุข แต่การไม่ปฏิบัติธรรม ถือดีกัน แย่งดี แย่งชู้วาน เอาชนะกัน เอาแพ้กัน ก็ย่อมจะถึงความหายนะฝ่ายเดียว เมื่อเราไม่แก่งแย่งกัน มีความสามัคคีกัน ให้อภัยกัน ยอมรับผิดชอบ รับถูกกัน ก็จะมีแต่ความสุข ความเจริญ เพราะไม่ถือมั่นด้วยอุปาทาน มานะทิฐิ

แสดงมาย่อๆ ก็ขอยุติลงด้วยประการฉะนี้..

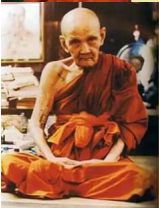

"กระแสจิตของ
พระองค์ท่านมีพลัง
พลังที่เกิดจาก
การปฏิบัติดี"
อภิวาทหลวงตามหาบัว
วัดบวรนิเวศราชวรวิหาร กรุงเทพฯ

"พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9 ของชาติไทยเรา
นี้ให้พวกข้าพเจ้าไว้ละ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
องค์เสด็จมาแจ้งพระบรมราโชวาทนี้ ให้ข้าพเจ้า
ชาติไทยเรา ให้พากันถือมั่น แะพากันสวดมนต์สวด
ทำสมาธิ เว้นอย่างจะท้าวลาจะไม่ให้พระเจ้าอยู่หัว"

หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน
วัดบวรนิเวศราชวรวิหาร กรุงเทพฯ

"หากไม่เสีย ไม่หลว่ง
พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์อยู่ไม่ได้"

หลวงปู่ศุข หลวงปู่บุญ
วัดสมณาราม อ.อุบลราชธานี

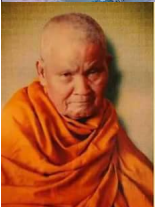
" การที่คนภายนอกที่มิใช่ผู้ปฏิบัติในหลวง
ไปใส่ไว้ในกระเป๋ากางเกงนั้น ไม่ดีเลย
เพราะในหลวงท่านเป็นพระโพธิสัตว์
การเคารพบูชาของท่านไปใส่
ในที่ต่ำอย่างนั้น ย่อมบังเกิดโทษ
เป็นอันมาก จิตตั้งอยู่ปากก้นทำ "

สมเด็จพระญาณสังวรญาณวิเศษ (อริยจิตฺโต) ญาณสังวรญาณวิเศษ
วัดบวรนิเวศราชวรวิหาร กรุงเทพฯ

"คุณพ่อไปหมด พระมหากษัตริย์
ผู้ทรงกฤดาภิเษการ
ครองบ้านครองเมือง จะมาก็กัม ให้
พระปิ่นเกล้าฯ อนุเคราะห์ได้
ท่านเป็นท้าวของบ้านชน"

พ่อท่านคล้าย วรวิหาร (เปี่ยมคุณโม) ญาณสังวรญาณวิเศษ
วัดบวรนิเวศราชวรวิหาร กรุงเทพฯ

"โอ้... (พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน)
มีท้าวมากน้อย มาก...แน่วไปหมด"

หลวงปู่ชอบ ฐานสโม
วัดบวรนิเวศราชวรวิหาร กรุงเทพฯ

หลวงปู่ชอบ ฐานสโม บำรุงเมืองราชบุรี ปู่แม่ได้เล่าสวดถวาย
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์
ที่ขณะนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

"ก็มีคนคนไม่ฉลาดเท่านี้แหละ
ถึงไม่รู้ว่าจะเจ้าแผ่นดินพระองค์ไหนดีอะไร"

พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต
วัดบวรนิเวศราชวรวิหาร (วัดบวรนิเวศ) กรุงเทพฯ

